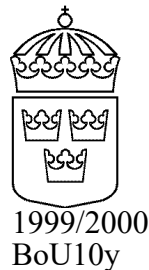

Bostadsutskottets yttrande

1999/2000:BoU10y

Tilläggsbudget för år 2000 – utgiftsområde 18
Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byg-
gande

Till finansutskottet

Finansutskottet har beslutat att bereda bl.a. bostadsutskottet tillfälle att yttra sig över 2000 års ekonomiska vårproposition (prop. 1999/2000:100), i vad avser tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 2000 jämte de motioner som kan komma att väckas, allt i de delar som berör utskottets beredningsområde.

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen skall godkänna regeringens förslag om anslagsförändringar m.m. på tilläggsbudget avseende utgiftsområde 18. Motstående motionsförslag (m) avstyrks.

Till yttrandet har fogats två avvikande meningar (m) samt ett särskilt yttrande (kd).

Propositionen

Bostadsutskottet behandlar i detta yttrande proposition 1999/2000:100 i vad avser regeringens förslag att riksdagen

24. bemyndigar regeringen att under år 2000, såvitt avser det under utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande uppförda ramanslaget A8 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder, besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden innebär utgifter på högst 7 000 000 kronor under år 2001 (avsnitt 5.4.16),

25. godkänner vad regeringen föreslår om icke slutbehandlade ärenden om bidrag till åtgärder mot radon i bostäder (avsnitt 5.4.16),

26. bemyndigar regeringen att under år 2000, såvitt avser det under utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande föreslagna nya ramanslaget A12 Investeringsbidrag för anordnande av bostäder för studenter, besluta om stöd som inklusive tidigare gjorda åtaganden innebär utgifter på högst 400 000 000 kr under åren 2001 och 2002 (avsnitt 5.4.16),

39. på tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 2000 godkänner ändrade ramar för utgiftsområden samt anvisar ändrade och nya anslag i enlighet

med specifikation i tabell 2.1 (regeringens förslag behandlas såvitt det avser utgiftsområde 18, dvs. följande anslag:)

A10 Bostadsbidrag, minskat anslag med 500 000 000 kronor,

A12 Investeringsbidrag för anordnande av bostäder för studenter, nytt ramanslag om 1 000 000 kronor.

1999/2000:BoU10y

Motionen

I yttrandet behandlas den med anledning av propositionen väckta motion 1999/2000:Fi43 av Knut Billing m.fl. (m) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar att bemyndiga regeringen att utbetala bidrag för åtgärder mot radon i bostäder om bidragen redan beviljats,
2. att riksdagen beslutar att i övrigt upphöra med beviljande och utbetalande av bidrag för åtgärder mot radon i bostäder (A8),
3. att riksdagen beslutar att icke inrätta ett nytt anslag (A12) för investeringsbidrag för anordnande av bostäder för studenter,
4. att riksdagen beslutar att inte bemyndiga regeringen att under år 2000 bevilja investeringsbidrag för anordnande av studentbostäder för följande år.

Utskottet

Inledning

För budgetåret 2000 har utgiftstaket för statsbudgeten fastställts till 765 miljarder kronor. De takbegränsade utgifterna beräknades samtidigt till 763,5 miljarder kronor. I den utgiftsprognos som presenteras i 2000 års ekonomiska vårproposition har de takbegränsade utgifterna beräknats öka med 600 miljoner kronor till 764,1 miljarder kronor. Den budgeteringsmarginal som därmed kvarstår uppgår till 900 miljoner kronor. Regeringen aviserar mot denna bakgrund sin avsikt att under året noggrant följa utgiftsutvecklingen och, om utgiftstaket för staten är hotat, i samband med budgetpropositionen för 2001 vidta åtgärder.

Med utgångspunkt i de förändringar i gällande budget som nu kan överblickas lägger regeringen i den ekonomiska vårpropositionen fram förslag till tilläggsbudget för budgetåret 2000. De förslag i tilläggsbudgeten som avser utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande behandlar utskottet i det följande.

Förslag till tilläggsbudget vad avser utgiftsområde 18

A8 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder

Till radonsanering kan bidrag utgå enligt bestämmelserna i förordningen (1988:372) om åtgärder mot radon i egna hem. Bidrag lämnas om radongashalten i huset överstiger det gränsvärde som Socialstyrelsen anger som godtagbart från hälsosynpunkt. Bidrag beviljas av Boverket i mån av tillgång på medel.

Riksdagen beslutade hösten 1998 att bidragsgivningen till åtgärder mot radon i bostäder skulle begränsas av en årlig ram. För vart och ett av budgetår-

ren 1999 och 2000 har en ram för bidragen om 7 miljoner kronor lagts fast. Som en följd av denna rambegränsning kom beviljandet av bidrag att stoppas under 1999. Enligt regeringen kan ett stopp för beviljandet av nya bidrag skapa osäkerhet för enskilda om och när de kan få stöd. Det kan i sin tur leda till att färre åtgärddar sina radonhus. För att möjliggöra fortsatt beviljande av nya bidrag under år 2000 föreslår därför regeringen att den skall bemyndigas att bevilja nya ansökningar. Det bör enligt förslaget ske med stöd av ett beställningsbemyndigande som inklusive tidigare gjorda åtaganden innebär utgifter på högst 7 miljoner kronor under år 2001.

I fråga om ärenden där beslut om bidrag fattats tidigare, men där begäran om utbetalning ännu inte skett, föreslår regeringen att krav skall ställas på att åtgärderna skall vara slutförda och begäran om bidrag kommit in senast den 1 juli 2001. Regeringen aviserar dessutom sin avsikt att ändra bestämmelserna för bidrag så att när nya ansökningar beviljas skall en sista dag bestämmas när åtgärden skall ha slutförts respektive när begäran om utbetalning senast skall ha kommit in.

Enligt motion 1999/2000:Fi43 (m) torde bidragen till åtgärder mot radon i bostäder i dag endast ha en marginell betydelse för radonsaneringen. Stödet bör därför upphöra. Redan beviljade bidrag skall dock utbetalas på avsett sätt. Regeringen bör enligt motionen därför bemyndigas att utbetala bidrag för åtgärder mot radon i bostäder om bidragen redan beviljats – yrkande 1. Dessutom föreslås att riksdagen skall besluta att i övrigt upphöra med beviljande och utbetalande av bidrag för åtgärder mot radon i bostäder – yrkande 2.

När det gäller frågan om radonsanering i våra bostäder har bostadsutskottet vid upprepade tillfällen framhållit att detta bör vara en högt prioriterad verksamhet. Det innebär att samhället på olika sätt bör verka för att de bostäder som har för höga radonhalter åtgärdas. Bidragen till radonsanering av bostäder är ett av uttrycken för detta. Enligt utskottets mening är det viktigt att bidragen även fortsättningsvis kan medverka till att radonsanering kommer till stånd. Med denna utgångspunkt är det naturligtvis inte bra om det uppstår stopp i beviljandet av bidrag på det sätt som skedde under 1999 och som det finns en risk för också i år. Enligt utskottets mening bör regeringen därför ges det begärda bemyndigandet att bevilja bidrag inom en ram av 7 miljoner kronor. Samtidigt vill utskottet med anslutning till sina tidigare ställningstaganden betona att bidraget inte ensamt kan stimulera till att alla nödvändiga åtgärder vidtas. Inte minst informationsinsatser av olika slag har en viktig roll att spela. Med hjälp av information och upplysning kan problemen med radon och vikten av att vidta åtgärder vid för höga radongashalter uppmärksammas. Det får därför förutsättas att berörda myndigheter även fortsättningsvis kommer att informera om riskerna med radon och om möjligheterna att få bidrag för saneringsåtgärder.

Enligt utskottets mening bör regeringens förslag genomföras också när det gäller att fastställa en sista tidpunkt för färdigställande och begäran om utbetalning av redan beviljade bidrag. De beviljade men ännu inte utbetalade bidragen uppgår i dag till betydande belopp. Genom att lägga fast en tidpunkt efter vilken bidragen inte längre betalas ut kommer klarhet att skapas beträffande den verkliga omfattningen av statens utestående åtaganden. Den änd-

ring av reglerna som regeringen aviserar och som innebär att nya beslut om bidrag skall vara förbundna med villkor om sista dag för färdigställande respektive begäran om utbetalning kommer också att förhindra att stora balanser uppstår i framtiden.

Utskottet tillstyrker med det nu anförda regeringens förslag beträffande bidragen till åtgärder mot radon i bostäder. Förslaget i motion 1999/2000:Fi43 (m) yrkandena 1 och 2 om att avveckla bidragen avstyrks sålunda.

A10 Bostadsbidrag

Bostadsbidrag till barnfamiljer och till ungdomar mellan 18 och 29 år utan barn utgår enligt bestämmelserna i lagen (1993:737) om bostadsbidrag. De senaste mer betydande förändringar i reglerna för bostadsbidragen beslutades av riksdagen våren 1996 och trädde i kraft den 1 januari 1997.

Utgifterna för bostadsbidragen är starkt beroende av inkomst-, boende-, kostnads- och arbetslöshetsutvecklingen och därmed av den samhällsekonomiska utvecklingen i stort. Sjunkande arbetslöshet och ökade reallöner innebär att samhällets kostnader för bostadsbidragen minskar. Med hänvisning till den senaste ekonomiska bedömningen föreslår regeringen att anslaget till bostadsbidrag skall minskas med 500 miljoner kronor. Förslaget, som inte mött invändningar i motioner, tillstyrks av utskottet.

A12 Investeringsbidrag för anordnande av bostäder för studenter

Den snabba utbyggnaden av antalet utbildningsplatser vid universitet och högskolor har ökat efterfrågan på ytterligare studentbostäder. Det är enligt regeringen angeläget att detta bostadsbehov kan tillgodoses och att den nyproduktion av bostäder som behövs kommer i gång snabbt. Regeringen föreslår därför att ett tillfälligt investeringsbidrag skall lämnas för anordnande av nya studentbostäder genom om- eller nybyggnad. Bidragsgivningen skall enligt förslaget rambegränsas genom att regeringen bemyndigas att under år 2000 besluta om stöd till investeringar för anordnande av bostäder för studenter som innebär utgifter på högst 400 miljoner kronor under 2001 och 2002. För att bemyndigandet skall ges en lämplig anknytning till statsbudgeten föreslås att ett formellt anslagsbelopp om 1 miljon kronor skall föras upp på ett nytt ramanslag A12 Investeringsbidrag för anordnande av studentbostäder.

Investeringsbidraget skall enligt förslaget ges följande huvudsakliga utformning. Bidraget skall avse studentbostäder som tillkommer genom ny- eller ombyggnad och som medför ett tillskott av lägenheter. Bidrag lämnas med upp till 15 % av bidragsunderlaget för räntebidrag, dock med högst 40 000 för varje rum i lägenheter för en eller två studerande. Bidragsunderlaget reduceras inte med bidragsbeloppet. Bidrag lämnas för ny- och ombyggnadsprojekt som påbörjas under tiden 13 april 2000 – 31 december 2001 och som färdigställs inom ett och ett halvt år från påbörjandet.

Förslaget om att införa ett investeringsbidrag för studentbostäder avvisas i motion 1999/2000:Fi43 (m). Enligt motionen pekar erfarenheterna av direkta ekonomiska bidrag till bostadsbyggande i olika former entydigt i negativ

riktning, varför något nytt bidrag inte bör införas – yrkande 3. Regeringen bör inte heller bemyndigas att under år 2000 bevilja investeringsbidrag till studentbostäder – yrkande 4. I stället bör andra åtgärder som framkommit i den allmänna debatten provas för att underlätta byggandet av studentbostäder.

I motiveringen för det i Kristdemokraternas partimotion 1999/2000:Fi13 framlagda förslaget till preliminära ramar för utgiftsområde 18 för budgetåren 2001–2003 uttalas att det är positivt att medel anslås för att sätta fart på studentbostadsbyggandet. Samtidigt anförs att bidrag bör lämnas med 10 % av bidragsunderlaget för räntebidrag – detta för att ge ett incitament till att öka bostadsytan. Något formellt yrkande om detta ställs dock inte i motionen.

Antalet utbildningsplatser vid landets universitet och högskolor har ökat kraftigt under senare år. Som en följd av detta har efterfrågan på studentbostäder ökat. Denna ökade efterfrågan har inte kunnat mötas i tillräcklig utsträckning, vilket i många fall lett till långa kötider till befintliga studentbostäder. Samtidigt har det på många orter varit svårt att finna bostäder på den ordinarie bostadsmarknaden. Även de senaste årens låga bostadsbyggande har bidragit till den uppkomna situationen. Att studenterna på många studieorter har svårt att lösa bostadsfrågan framkom också vid den interna utfrågning om studentbostadssituationen m.m. som bostadsutskottet anordnade den 14 februari i år. Vid utfrågningen presenterade bl.a. Sveriges Förenade Studentkårer (SFS) en bostadsrapport av vilken det framgår att antalet utbildningsplatser fortsätter att öka i snabbare takt än antalet studentbostäder.

En av de frågor som togs upp vid utfrågningen var vad som behöver göras från statens och kommunernas sida för att få fram flera bostäder för studenter. Bland de förslag som fördes fram från flera håll märktes bl.a. införande av någon form av statligt stöd för byggande av studentbostäder. Från företrädarna för SFS framfördes det konkreta förslaget att det investeringsbidrag för iordningställande av studentbostäder som avvecklades hösten 1998 skulle återinföras i en enklare och mer generös form.

Som framgår av framställningen ovan finns det en bred uppslutning kring uppfattningen att ett stöd för byggande av studentbostäder bör införas. Enligt utskottets mening talar såväl bostadspolitiska som studiepolitiska skäl för att åtgärder måste vidtas för att söka lösa studenternas bostadssituation. Även enligt utskottets mening bör sålunda ett investeringsbidrag för ny- och ombyggnad av studentbostäder införas i enlighet med regeringens förslag, varför det tillstyrks av utskottet. Utskottets ställningstagande innebär att motion 1999/2000:Fi43 (m) avstyrks också i denna del.

Stockholm den 11 maj 2000

På bostadsutskottets vägnar

Knut Billing

I beslutet har deltagit: Knut Billing (m), Lennart Nilsson (s), Lilian Virgin (s), Owe Hellberg (v), Ulf Björklund (kd), Inga Berggren (m), Anders Yge-
man (s), Siw Wittgren-Ahl (s), Sten Lundström (v), Carl-Erik Skårman (m),
Helena Hillar Rosenqvist (mp), Rigmor Stenmark (c), Ewa Thalén Finné
(m), Leif Jakobsson (s) och Annelie Enochson (kd).

1999/2000:BoU10y

Avvikande meningar

A8 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder

Knut Billing (m), Inga Berggren (m), Carl-Erik Skårman (m) och Ewa Tha-
lén Finné (m) anser att den del av bostadsutskottets yttrande som under ru-
briken A8 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder som börjar med "När det"
och slutar med "avstyrks sålunda" bort ha följande lydelse:

Till grund för förslaget i motion 1999/2000:Fi43 (m) om att avveckla bi-
dragen till radonsanering ligger bl.a. uppfattningen att bidraget med sin nu-
varande utformning torde ha mist sin betydelse när det gäller att påverka
fastighetsägarna att vidta åtgärder mot radonproblemen. Utskottet delar
denna uppfattning. Vad som krävs för att en erforderlig radonsanering skall
komma till stånd är i stället insatser av annat slag. Det innebär att kunskaper-
na om problemen med för höga radonhalter måste spridas bl.a. genom in-
formation riktad till fastighetsägare och boende. Inte minst landets kommu-
ner och berörda myndigheter som Boverket och Statens strålskyddsinstitut
har ett ansvar för detta. Med en sådan inriktning av statens insatser på områ-
det skulle sannolikt ett större antal bostäder saneras än om bidraget behålls.
Bidragen till radonsanering bör sålunda avvecklas i enlighet med förslaget i
motion 1999/2000:Fi43 (m) yrkandena 1 och 2. Med bifall till motionen
avstyrker utskottet sålunda regeringens förslag vad gäller radonbidragen.

A12 Investeringsbidrag för anordnande av bostäder för studenter

Knut Billing (m), Inga Berggren (m), Carl-Erik Skårman (m) och Ewa Tha-
lén Finné (m) anser att den del av bostadsutskottets yttrande som under ru-
briken A12 Investeringsbidrag för anordnande av bostäder för studenter som
börjar med "Antalet utbildningsplatser" och slutar med "denna del" bort ha
följande lydelse:

Utskottet delar den principiella uppfattning om inriktningen av bostadspo-
litiken som Moderata samlingspartiet givit uttryck för bl.a. i motioner från
allmänna motionstiden – att bostadspolitiken måste styras över från en pro-
duktionspolitik till en boendepolitik. Vägledande för en sådan politik är de
boendes krav och önskemål. Det innebär att statsmakernas försök att på-
verka bostadsproduktionen med olika bidrag och stöd bör upphöra. Som
framhålls i motion 1999/2000:Fi43 (m) pekar alla hittillsvarande erfarenheter
av direkta ekonomiska bidrag till bostadsbyggande i olika former entydigt i
negativ riktning. Inriktningen bör i stället vara att genom bl.a. en sund skat-
tepolitik och en fortsatt avreglering ge förutsättningar för en väl fungerande

bostadsmarknad. Med en sådan politik kan såväl ungdomar som övriga hushåll få sitt bostadsbehov tillgodosett på den reguljära bostadsmarknaden.

Med den nu redovisade utgångspunkten finns det enligt utskottets mening inte skäl att ånyo inrätta ett särskilt stöd för byggande av studentbostäder. I enlighet med förslaget i motion 1999/2000:Fi43 (m) yrkandena 3 och 4 bör sålunda regeringens förslag avvisas av riksdagen.

Särskilt yttrande

Bidragsandelen för studentbostadsbidraget

Ulf Björklund (kd) och Annelie Enochson (kd) anför:

Vi delar uppfattningen att åtgärder måste vidtas för att få till stånd ett ökat byggande av studentbostäder. Kristdemokraterna har också vid upprepade tillfällen förordat att ett stöd skall införas. Det är därför positivt att medel nu anslås för investeringsbidrag till nytillkommande studentbostäder under de närmaste åren. Det är vår förhoppning att bidragen skall kunna medverka till att lösa bostadsproblemen på många studieorter. En förutsättning för att så skall bli fallet är naturligtvis att bidragen ges en lämplig utformning. Enligt vår mening bör de utformas så att de stimulerar till byggandet av tillräckligt stora bostäder och så att de räcker till ett så stort antal nya bostäder som möjligt. Som vi redovisat i vår partimotion bör bidrag därför lämnas med 10 % av bidragsunderlaget för räntebidrag. Vi har noterat att regeringen i sitt förslag inte förordar att bidragen skall låsas till en bestämd nivå, men uttalar sig för att bidrag bör lämnas med *upp till* 15 % av bidragsunderlaget för räntebidrag. Det är vår uppfattning att regeringen inte bör gå upp till en så hög bidragsandel utan att den kommande förordningen i stället låser bidragsandelen till 10 % av bidragsunderlaget för räntebidrag.

Till finansutskottet.....	1
Sammanfattning.....	1
Propositionen.....	1
Motionen.....	2
Utskottet	2
Inledning.....	2
Förslag till tilläggsbudget vad avser utgiftsområde 18.....	2
A8 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder.....	2
A10 Bostadsbidrag	4
A12 Investeringsbidrag för anordnande av bostäder för studenter.....	4
Avvikande meningar.....	6
A8 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder (m).....	6
A12 Investeringsbidrag för anordnande av bostäder för studenter (m)	6
Särskilt yttrande.....	7
Bidragsandelen för studentbostadsbidraget (kd)	7